

text
Kristina Li Ollsbild
SvT

Undanflykternas mästare

Efter tolv års eget missbruk av alkohol tycker Ulf Larsson, skådespelare och programledare, att han kan fungera som bollplank för andra hjälpsökande alkoholister. Han finns numera en dag i veckan på Engelbrektskliniken i Stockholm där han samtalar med hjälpsökande om olika behandlingsformer. Han tror att han som officiell person kan vara lättare att prata med för somliga. Men en och annan ringer bara för att få veta om det är ”den Ulf Larsson” som erbjuder sina tjänster.

Ulf Larsson har i flera år rest runt till företag och skolor och hållit föreläsningar om alkoholmissbruk.

– Jag berättar om mitt liv, säger Ulf Larsson, och förhoppningsvis resonerar åhörarna som så att törs han törs jag.

I skolorna träffar han ofta unga människor som berättar om ett missbruk.

– Elever i 14-årsåldern har kommit fram för att berätta och deras lärare har bekräftat deras historia. Elever kommer berusade till skolan och många får tidigt problem. De har upptäckt spriten som en fly-bort-grej. Det behövs mycket bättre information i skolorna redan i tio-årsåldern. Ge gamla rumlare som Svartenbrant lön för att åka runt och berätta och visa bilder på ungdomar som råkat illa ut på grund av fylla. Jag är säker på att det tar skruv.

Ulf Larsson funderar runt flera orsaker till att det blivit så här. Han drar paralleller med sin egen uppväxt på 60-talet.

– Kärnfamiljen har försvunnit. Karriärer går före barnen och TV och video har tagit över. Folk umgicks mycket mera förr och gjorde mera saker tillsammans med sina barn. Föräldrarna har försvunnit. Jag tänker särskilt på alla föräldrar som vill vara hemma med sina barn men som inte har råd.

En annan orsak, tror Ulf Larsson, är trender. Vår inställning till alkohol har förändrats genom TV-serier och modeflugor som shots.

– Jag skulle gissa att 75 procent av dem som röstade ja till EU, röstade ja till sprit i butikerna som ute i Europa.

Ulf Larsson tycker att det svenska Systembolaget är bra men säger att signalerna med ett monopol lätt kan tolkas som att gemene man inte klarar att hantera sprit själv utan att staten måste bestämma.

– Men jag tror inte att det skulle gå att avskaffa Systembolaget i vårt land. Vi har helt enkelt inte den kulturen att hantera sprit. När motboken kom förändrades något. Det blev en känsla av skam runt drickandet.

Med andra ord, svenskarna dricker för att glömma att de dricker.

Utöver detta är samhället hårdare, arbetslösheten gör att en del människor inte tycker de har något annat att göra, men

framför allt, menar Ulf Larsson, är det en ärftlig sjukdom.

– Det är klart att man kan supa sig till ett beroende, men finns det alkoholister i släkten är risken stor att man föds till missbrukare.

Terapier och terapeuter

Ulf Larsson, som tycker det är viktigt att dessa problem möts med humor, kan mycket målande berätta om terapier, den ena konstigare än den andra.

– Efter att ha suttit och räknat fiskar i ett akvarium hos en terapeut började jag fundera på vilka människor som jobbar med alkoholister. De flesta är jätteutbildade men jag har en egen erfarenhet. Jag vet hur det är att vakna på morgonen genomblöt av svett och med galopperande ångest. Jag känner igen lögnerna och bortförklaringarna för jag har använt dem själv.

– Ulf Larsson om sitt övervunna alkoholmissbruk

Det är i det mest illamående tillståndet som många ringer och vill ha hjälp omedelbart vilket inte är praktiskt möjligt. De dagar av väntetid som det rör sig om innebär ett bortfall av hjälpsökande runt 50-60 procent. Så fort de får bättre försöker de ett tag till.

Ulf Larsson ser sig som en sluss till andra behandlingsformer. Bakom sig har han läkaren Karl-Erik Tronner som tar emot de patienter som Ulf Larsson rekommenderar olika mediciner som en hjälp på vägen. Annars diskuteras olika behandlingsformer som kan passa den hjälpsökande.

– Ett missbruk är när du börjar inrätta dina dagar efter alkoholen och den blir nummer ett i ditt liv, säger Ulf Larsson och berättar om den kurragömmalek som pågick mellan honom och filmskaparen Hannes Holm, vilken var en samarbetspartner när Ulf Larsson drack som mest.

– Vi gjorde flera produktioner ihop och till en början lyckades jag dölja mina problem ganska bra. Men jag var tvungen att sluta vid femtiden varje dag för att hinna på systemet och magontet påfallande många måndagar gjorde att folk började undra. I gengäld arbetade jag hårt mot slutet av veckan när helgens baksmälla lagt sig.

Ulf Larsson förstod att även Hannes Holm började undra och förekom honom genom att avslöja sina problem och be om hjälp.

– Hannes visste ingenting om alkoholism, han visste inte ens vad antabus var. Men jag bad om hjälp att äta dessa tabletter regelbundet och Hannes blev förstås lite smickrad att jag bett honom om hjälp.

Planerade återfall

Nu började utmaningen att överlista Hannes Holm vilket inte var så svårt.

– Återfall är inget som kommer spontant. Jag planerade mina i veckor när jag visste att Hannes skulle åka bort. Eftersom antabuseffekten håller i sig i upp till fem dagar gällde det att hitta ett sätt att slippa tabletten på onsdagen om Hannes reste bort under helgen.

Ulf Larsson köpte Bamyl och slipade tabletterna så det såg ut som antabustabletter. Sedan bytte han innehållet i burkarna och den inte ont anande Hannes Holm matade sin kollega med Bamyl istället.

– Jag hade en kompis på Roslagsbanan som jag försåg med enkronor så att han kunde mata förvaringsboxen på stationen där jag förvarade mitt lager. Hemma skulle ingen sprit gå att hitta. Det gick åt en mängd energi till att tänka ut olika lösningar för att kunna dricka.

Otaliga är historierna om en missbrukares uppfinningsrikedom och triumfen att än en gång ha överlistat sin vän, men till

slut gick det inte längre.

– Jag satt hemma och såg på Falcon Crest.

Det enda jag vet är

att när jag vaknade igen

pågick fortfarande

Falcon

Crest men en vecka

senare. Jag

hade andra

kläder på mig

så jag hade

uppenbarligen

haft något för

mig under

veckan. Men än

idag vet jag inte

vad som hände

dess sju dagar.

1988 lät Ulf

Larsson operera in

antabus i Finland och

har nu varit nykter i elva

år. Han bjuder sina

vänner på öl och vin men

avstår själv.

– Visst händer det när jag

sitter i trädgården en vacker

sommardag att jag tänker att

det skulle vara gott med en öl

eller ett glas vitt vin, men det är

bara att slå bort tankarna. Jag har

så mycket att förlora. •

Fakta

Antabus är ett avvänjningsmedel mot alkoholmissbruk. Patienten blir illamående och rödbrusig vid alkoholförtäring.

Shot är en stark, ofta söt, drink som serveras i snapsglas med botten upp-motto.

